

ועדת הבחירות המרכזית
לכנסת ה-19

القاضي اليكيم زويبيشئين

השופט אליקים רובינשטיין

رئيس لجنة الانتخابات المركزية للكنيست ال-19

יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19

ירושלים, ה' בשבט תשע"ג

16 בינואר 2013

תב"כ 31/19

ח"כ יואל חסון

המבקש:

רשימת יש עתיד

המשיבה:

פניה בענין תעמולת בחירות אסורה

החלטה

א. לפני בקשתו של ח"כ יואל חסון (מיום 14.1.13), מועמד לכנסת ה-19. עניינה של הבקשה בטענתו של המבקש, כי כמודעת בחירות מטעמה של המשיבה נעשה שימוש בצבא ההגנה לישראל, באופן הנוגד את הוראות חוק הבחירות (דרכי תעמולה), תשי"ט-1959 (להלן חוק דרכי תעמולה), וכפרט סעיף 2ב(ב) לחוק דרכי תעמולה הקובע כלהלן:

"לא ייעשה שימוש כתעמולת בחירות בצבא הגנה לישראל באופן העשוי ליצור רושם כי צבא ההגנה לישראל מוזהה עם מפלגה או עם רשימת מועמדים; אין בסעיף קטן זה כדי למנוע ממפלגה או מרשימת מועמדים להביע תמיכה בצבא ההגנה לישראל" (ההדגשה הוספה – א"ר).

ב. בבקשה קצרה ובלתי מנומקת טוען המבקש, כי המשיבה פירסמה במקומות שונים, ביניהם אתר Ynet, קמפיין שבמסגרתו נעשה שימוש אסור בחיילי צה"ל; הא ותו לא. עיינתי בתמונות (לא צורף הכיתוב שעניינו השויון כנטל). רואים בהם חיילי צה"ל, בחלקם נושאים אלונקה, ונאמר בכיתוב (שהמבקש לא צרף כאמור) "למה שהילד שלך יסתב לבד את האלונקה".

ג. כתגובת המשיבה מיום 15.1.13 (לפי החלטתי מיום 14.1.13) נטען, כי דין הבקשה להידחות. בסופו של יום, טוענת המשיבה, כי אין בתמונה דבר העלול כדרישה החוק "ליצור רושם כי צבא ההגנה לישראל מוזהה עם מפלגה או עם רשימת מועמדים". מדובר לטענת המשיבה, בתמונה שנועדה להעביר מסר אחר: הקשור בקשר הדוק עם מצעה הפוליטי – והוא חובת השויון כנטל; נטל הכולל, בין היתר, את השירות הצבאי. המשיבה מוסיפה, כי לפי דיני הבחירות אין כל פסול בתמיכה בעצם השירות, וזוהי, הלכה למעשה, הקריאה במקרה דנן.

ד. לאחר התלכטות סבורני, בכפוף לחיקון מסוים, כי אין מקום להיעתר לבקשה. אכן, כפי שצינתי בראשיתה של מערכת הבחירות הנוכחית:

"צה"ל הוא צבאו של העם, צבאה של מדינת ישראל; ידענו משחר ימי המדינה וכך מורה אותנו הוראת סעיף 1 לחוק יסוד: הצבא, הקובעת כי 'צבא הגנה לישראל הוא צבאה של המדינה'. הוראת סעיף 2(ב) לחוק דרכי תעמולה, האוסרת על שימוש בצה"ל כתעמולת בחירות, היא נגזרת של מושכלות יסוד אלה. היא נועדה למנוע את הרושם כי הצבא מוזהה עם מפלגה או עם מועמד, ולמנוע ממועמד או מרשימת מועמדים לנכס את צה"ל לעצמו (ראו החלטותיו של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16, השופט (כתארו אז) מ' חשין, בתב"מ 2/2001 בעניין בקשת סיעת שינוי ובעניין תחנות הצנחנים בכותל ובת"מ 20/2001 התנועה להגיונות שלטונית נ' סיעת ישראל אחת). להשקפתי, נוכח החשיבות העליונה שבשמירה על צביונו של צה"ל כצבא העם, על מועמדים ורשימות להקפיד הקפדה יתירה על הוראת סעיף 2(ב) לחוק דרכי תעמולה; סבורני, כי בסוגיה בה עסקינן יש לנהוג – בהשאלה מן העגה הצבאית – בחינת אם יש ספק אין ספק, ומקום בו קיים ספק (לניסיון לזיהוי של הצבא עם רשימה פלונית או מועמד אלמוני) – יש להימנע מפרסום (אופנהיימד נ' הבית היהודי, החלטה מיום 1.1.13; ההדגשה במקור – א"ר).

ה. עם זאת ההכרעה בעניין דנא גכולית. המחוקק לא קבע בעניין זה איסור מוחלט אלא ביקש לבחון האם הפרסום "עשוי ליצור רושם כי צבא ההגנה לישראל מוזהה עם מפלגה או עם רשימת מועמדים". כפי שהוטעם בעבר:

"צה"ל הוא צבא העם, צבא המדינה, ועל כן אסור לו למועמד להותיר רושם על הבוחרים כי צה"ל והוא חד-הם (או כמעט חד-הם). בלשון ימנו ייאמר, כי אסור למועמד 'לנכס' את צה"ל לעצמו" (תב"מ 20/01 התנועה להגיונות שלטונית נ' ישראל אחת).

ו. בגידון דירן המבקש לא הראה אל נכון, כיצד הפרסום האמור עלול ליצור את הרושם, כי צה"ל מוזהה עם המשיבה. להבדיל מהכעת עמדתה של המשיבה התומכת

כגיוס לצה"ל והשוויון בנשיאת הנטל- והדברים נאמרים בכפוף לאי זיהוי פניו של אחד החיילים שבחלק התחנות של הפרסום. מסר השוויון בנטל כשלעצמו הוא נושא לגיטימי בדיון הציבורי, ולמשיבה כמובן זכות להביע את עמדתה – ועם זאת תמונות חיילים יוצרות אי נוחות של מאמץ לזיהוי עקיף של הרשימה עם צה"ל. לאחר התלבטות כאמור, ואף בגדרי הקו המחמיר שביקשתי לאמץ, ולאחר שעיינתי גם בהחלטות הקודמות, סבורני כי אין מקום למנוע הצגת תמונה של חיילים לא מזוהים תחת הכותרת של שוויון בנטל. השוב להדגיש, מדובר בהכרעה המבוססת על המקרה הפרטני ועל השכל הישר. שכן הגבול הוא דק. יש הבדל בין תמונה לסרט ודיאו של פעילות בקרב חיילים, ויש הבדל בין תמונה כה מופיע כיתוב משולב בתוכה, לכיך תמונה כה החיילים מוצגים בנפרד מן המסר הפוליטי – כמו במקרה דגן. כשורה התחנות סבורני, כי פסילת הפרסום בנידון דידן אינה מתחייבת מן הדין. למעט הסרת תמונתו של החייל האחד (כתמונה התחנות) או טשטוש פניו, ולעניין אחרון זה ניתן כזה צו. בכפוף לכך איני נעתר לבקשה. בנסיבות, אין צו להוצאות.

ניהנה היום, ה' כשבט התשע"ג (16.1.13).

אליקים רובינשטיין

שופט בית המשפט העליון

יושב ראש ועדת הבחירות

המרכזית לכנסת ה-19